

25 ÉVES A FONSS

1994-ben indult útjára lapunk, a Fons (Forráskutatás és Történeti Segéd tudományok). A folyóiratot lelkes levéltár szakos egyetemisták alapították negyedszázada az ELTE Bölcsészettudományi Karán. Lapunkat a Levéltáros Hallgatók Egyesülete és az ELTE BTK Történelem Segéd tudományai Tanszéken működő Szentpétery Imre Tudományos Diákkör (1994-1995), majd a Fons Alapítvány — Pálffy Géza elnöklésével — adta ki (1996-1998), 1999 óta pedig a Szentpétery Imre Történettudományi Alapítvány látja el a kiadói feladatokat Oborni Teréz elnöklete alatt. A folyóirat alapítói köre a kiadói változásoktól függetlenül jórészt változatlan az indulástól kezdve. A folyóirat alapítói és szerkesztői csapata is nagyjából állandó. A Fons első szerkesztőségét Reisz T. Csaba vezette 1994 és 1998 között, majd ettől kezdve — immáron két évtizede — e sorok írója tölti be a főszerkesztői posztot. Az első szerkesztők között voltak Petrik Iván, Sarusi Kiss Béla és H. Németh István. 1999 óta a szerkesztőség változatlan: a csapatot Kenyeres István főszerkesztő, Dreska Gábor, Sarusi Kiss Béla, Sipos András és a 2001-ben csatlakozott Oross András szerkesztők alkotják. A folyóirat életében meghatározó tördelési feladatokat az első számtól kezdve (!) Demeter Györgyi látja el, neki köszönhető lapunk külső megjelenése, nyomdai igényessége, míg a szervezési feladatokat 2008 óta Polonkai Éva szerkesztőségi titkár látja el.

Lapunk megalakulásától kezdve elsősorban történelem és levéltár szakos egyetemisták és pályakezdők, később PhD-hallgatók részére kívánt publikációs lehetőséget kínálni. „Nem gyakorlott, már-már rutinból fogalmazó tudósok tökéletesre csiszolt cikkeinek közlésére vállalkozunk. Egyetemisták és pályakezdők számára igyekszünk igényes gyakorló pályát biztosítani, olyat, melyre évtizedek múlva is büszkék lehetnek. Elsősorban saját kutatáson alapuló, levéltári anyagok alapján, illetve a történeti segéd tudományok témakörében készült dolgozatok megjelentetését tervezzük.” — írtuk az első szám bevezetőjében és ennek az elvnek mindvégig igyekeztünk megfelelni. Az már az elmúlt negyedszázad eredménye, hogy az akkor még kezdőnek számító szerzőink jelentős része ma a történettudomány meghatározó személyiségévé vált — talán mi is hozzájárultunk a sikeres egyetemi, kutatóintézeti, levéltári karrierhez szerkesztői és közéleti munkánkkal. Mindig örömmel fogadtuk ugyanakkor a már „befutott”, elismert szerzők tanulmányait, és ma is örülünk ilyen megkereséseknek. 2003-ban, a 10. évfordulónkon azt írtuk: „Szeretnénk azt hinni, hogy kialakult egy tudományos műhely, „a Fons-kör”, amely szakmai arculatával, az általa képviselt normákkal szélesebb körben hat, és egyre többeket ösztönöz csatlakozásra. Az elmúlt

évtizedben a Fons bekerült az elismert történeti szakmai folyóiratok közé, megtartva ugyanakkor a „gyakorlopályás” szerepkört.” És erről ma sem gondolkodunk másképp! Lapunk profilja sem változott, a miénk talán a legegységelműbb publikációs körrel rendelkező történettudományi folyóirat. „Címválasztásunkban igyekeztünk a levéltári kutatómunkát kifejező fogalmat találni. FONS, vagyis forrás (régiesen: kútfő) a levéltári iratok összessége, amelyek alapján e lap tanulmányai, dokumentumközlései készülnek. De titkolt célunk az is, hogy egykor lapunk is forrás legyen a későbbi kutatók számára (főleg forrásközléseinkkel...)” — írunk 25 évvel ezelőtt. Mi mindent közlünk, ami a magyar történelemmel kapcsolatos és levéltári forrásfeltáráson alapul és/vagy történelem segédtudományai körébe tartozik. Ez utóbbi kapcsán az olvasónak lehet hiányérzete, azonban a fentiekből is kitetsző módon a segédtudományok köréből mi a módszertanilag a levéltári forrásfeltáráshoz köthető diszciplinákat érintő írások közlését támogatjuk, így jelent meg számos archontológiai, genealógiai, prozopográfiai írás, adattár lapunkban, de helyet adunk historiográfiai és kutatás-módszertani cikkeknek is. A forrásközléseknek pedig mindig kiemelt szerep jut. Büszkék vagyunk arra, hogy a 2000-ben megjelent „A történeti források kiadásának módszertani kérdései” címet viselő tematikus számunkban (VII. évf. 1. sz.) közölt kiadási elvek egyre több publikációban köszönnek vissza szerte hazánkban. Szintén fontosnak tartottuk, hogy a folyóirat a nagyobb lélegzetű munkákat önálló kötetekben tegye közzé, az elmúlt 25 évben összesen négy Fons Könyv látott napvilágot: Oborni Teréz: Erdély pénzügyei I. Ferdinánd uralma alatt, illetve Kenyeres István szerkesztésében XVI. századi uradalmi utasítások I–II. című kötetek 2002-ben, H. Németh István: Kassa város archontológiája című kötete 2006-ban, míg Oross András: A Magyar Királyság törökellenes határvédelmi rendszerének felszámolása és átszervezése című munkája pedig 2013-ban. Ezek is jól illeszkednek a Fons profiljához: forrásközlések, archontológia és levéltári forrásfeltáráson alapuló alapmunka az, ami sorozatunkban megjelent. Bízunk benne, hogy lesz folytatása könyveinknek is!

Végül szólnunk kell támogatóinkról is: Dr. Varga László, Budapest Főváros Levéltára akkori főigazgatója önzetlen támogatása nélkül el sem indulhatott volna a folyóirat, amelynek bázisa lényegében az indulástól kezdve a Fővárosi Levéltár lett. Ugyanakkor az ELTE BTK-tól sem szakadtunk el — szerkesztőségünk mindig fontosnak tartotta, hogy legyen képviselő az „alma mater”-ből. Folyóiratunk fő támogatója a Nemzeti Kulturális Alap, annak Levéltári, majd Közgyűjteményi Kollégiuma, újabban pedig Ismeretterjesztő Kollégiuma. Hálás köszönetünk a kurátoroknak a támogatásért! Ma sem felejtjük el, honnan indultunk, az ELTE

BTK mindenkori levéltár szakos hallgatói (ma BA történelem szakos, levéltári szakirányú, illetve MA levéltár szakos hallgatók) ingyenesen juthatnak lapunkhoz.

Az elmúlt 25 évben 12.344 oldalon jelentünk meg, összesen 86 szám hagyta el a nyomdát! Ezek a számok önmagukban is jelentősek, ami viszont ennél is maradandóbb, az a tartalom, ami szerzők és szerkesztők áldozatos közös munkájának gyümölcse! Ezúton köszönjük valamennyi szerzőnknek, olvasóinknak, támogatóinknak az elmúlt negyedszázadot! Talán nem volt hiábavaló a munkánk és mind a jelenkor, mind az utókor számára valóban kútfő, azaz FONS lesz mindaz, amit közösen létrehoztunk! És végül, de nem utolsósorban: a 25. évfolyam záró számában a Fons alapítói és szerkesztői jelentkeznek egy-egy publikációval: egyfajta közös ünneplésre invitáltuk őket. De már most jelezzük: lesz folytatás!

Kenyeres István
főszerkesztő

